

การจัดการภูมิทัศน์วัฒนธรรมชุมชนภาคองต้า จังหวัดลำปาง

Cultural Landscape Management Of Kadkongta, Lampang

Received:	July	4, 2019
Revised:	October	3, 2019
Accepted:	October	10, 2019

ปกรณ์ วนชยางค์กุล (Pakorn Vanachayangkul)*
ชัยสิทธิ์ ด้านกิตติกุล (Chaiyasit Dankittikul)**

บทคัดย่อ

ภาคองต้าเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดลำปาง ด้วยศิลปวัฒนธรรม และสถาปัตยกรรมอันโดดเด่นของสิ่งก่อสร้างที่เก่าแก่ เช่น อาคาร และบ้านเรือนที่ได้รับอิทธิพลมาจาก 2 ชาติพันธุ์ใหญ่ ๆ คือ จีน กับยุโรป เนื่องจากสมัยก่อนพื้นที่นี้เป็นศูนย์กลางการค้าทางน้ำที่สำคัญของภาคเหนือ ทำให้มีหลากหลายเชื้อชาติมาตั้งถิ่นฐาน ส่งผลให้ชุมชนภาคองต้าได้รับเอาอิทธิพลทางสถาปัตยกรรมมาผสมผสานแสดงผ่านออกมาในรูปแบบสิ่งก่อสร้าง อาคารและบ้านเรือน ต่อมาความเจริญในด้านต่าง ๆ ได้เข้ามามีบทบาทอย่างมากในสังคมไทย รวมทั้งจังหวัดลำปาง ทำให้ทัศนียภาพของพื้นที่อนุรักษ์อย่างชุมชนภาคองต้าได้รับผลกระทบจากความเจริญทางเศรษฐกิจ และ กระแสการพัฒนาของเมืองรุกเร็ว จากปัญหาที่แฝงมากับความเจริญของสังคมไทยนี้ทำให้นักวิจัยนี้มุ่งศึกษาถึงคุณค่าและปัญหาในด้านต่าง ๆ รวมถึงแนวทางการจัดการภูมิทัศน์วัฒนธรรมชุมชนภาคองต้า จังหวัดลำปาง โดยการลงพื้นที่สำรวจเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณพบว่าพื้นที่ชุมชนภาคองต้าได้รับผลกระทบให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพอย่างชัดเจนจากอาคารตึกแถวที่มีสถาปัตยกรรมแบบสมัยใหม่ ป้ายร้านค้าและโฆษณาต่าง ๆ จากการผลการศึกษานี้นำไปสู่การนำเสนอแนวทางการจัดการดูแลรักษาภูมิทัศน์วัฒนธรรมของชุมชนภาคองต้าอย่างยั่งยืนประกอบด้วย การดูแลรักษาการรักษาให้คงสภาพ การปรับประโยชน์ใช้สอย และการพัฒนาและสร้างสรรค์ใหม่ โดยคำนึงถึงความเชื่อมโยงของสถานที่กับผู้คน ทั้งกิจกรรมของชุมชน และ กิจกรรมของนักท่องเที่ยวให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และจะทำให้ชุมชนภาคองต้า จังหวัดลำปางเป็นชุมชนที่คงความเป็นภูมิทัศน์วัฒนธรรมอย่างยั่งยืนที่แท้จริง

คำสำคัญ: ภาคองต้า, การศึกษาภูมิทัศน์วัฒนธรรม, ภัยคุกคาม, แนวทางการจัดการภูมิทัศน์วัฒนธรรม

* หลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Master of Architecture (Urban Design) Program, Faculty of Architecture, Silpakorn University.,
E-mail: province_77_korn@hotmail.com, 093-6239946

** อาจารย์ รองศาสตราจารย์. ดร. ประจักษ์ภาควิชาการออกแบบและวางผังชุมชนเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Associate Professor, Department of Urban Design and Planning., Faculty of Architecture,
Silpakorn University., E-mail: chai0302@yahoo.com, 086-8821760

Abstracts

Kadkongta is an important economic tourism attraction of Lampang province in concerning with arts and old architecture which attract many tourists. The Architecture was influenced by Chinese and European culture, which inherited from the previous trading condition of Lampang in the past, which led to contain the diversity of ethnics and cultures. Nowadays the civilization makes many changes to Thailand including Lampang province and affect the cultural landscape of Kadkongta. Base on side effect of prosperity of the city, lead this research aims to study history and traditional cultural landscape of Kadkongta since the past to the present, to make the guidelines for managing cultural landscape of Kadkongta in Lampang province by survey and collect the data. From the quantitative data it was found that Kadkongta community areas were affected physically by changed of the old building to modern architecture. From this finding lead to propose a guideline for sustainable management of Kadkongta cultural landscape, consisting of Keeping, Maintaining, Adaptation and Development in considering of connect peoples with the meaning and spirit place including both of community activities and tourist activities and these will make Kadkongta to be a valuable sustainable cultural landscape.

Keywords: Kadkongta, Cultural landscape, Threat, Cultural landscape Management guideline

บทนำ

ผืนแผ่นดิน (Land) บนพื้นผิวโลกอันกว้างใหญ่ไพศาลนั้นมีบริเวณหรือพื้นที่ซึ่งมักเรียกกันโดยทั่วไปว่า “ภูมิทัศน์วัฒนธรรม” (Cultural Landscape)” ปรากฏอยู่เป็นจำนวนมากมายและหลากหลายลักษณะ ภูมิทัศน์วัฒนธรรมเหล่านี้เป็นผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากความสัมพันธ์หรือการกระทำต่อกันระหว่างธรรมชาติและมนุษย์ (Feilden, Bernard M. and Jukka Jokilehto, 1998) ซึ่งผลที่เกิดขึ้นดังกล่าวก็ได้สะท้อนให้เห็นถึง พัฒนาการของสังคมหรือชุมชนนั้นจากอดีตกาลจวบจนกระทั่งปัจจุบัน โดยผ่านทางลักษณะกายภาพของพื้นที่ใน สังคมหรือชุมชนนั้น

“กาดกองต้า” เป็นชุมชนโบราณแห่งหนึ่งในจังหวัดลำปาง “กาดกองต้า” หรือ “ตลาดจีน” ดังกล่าวนี้ มีประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานชุมชนในที่ตั้งแห่งนี้มาอย่างยาวนาน โดยเริ่มก่อตั้งขึ้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว สำหรับเป็นท่าเรือขนถ่ายสินค้าและเป็นศูนย์กลางการค้าไม้ของกลุ่มชนหลากหลาย หลายเชื้อชาติทั้งไทย พม่า จีน และชาวตะวันตก ตลอดระยะเวลาอันยาวนานกว่าหนึ่งศตวรรษ ชุมชนเก่าแก่ ดังกล่าวนี้ได้ผ่านการเปลี่ยนแปลงและเจริญเติบโตขึ้นเป็นลำดับและได้ทิ้งร่องรอยการพัฒนาที่ผ่านมาเอาไว้เป็น จำนวนมากมายเช่น รูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดิน สถาปัตยกรรมบ้านเรือนแบบไทยภาคกลาง เรือนล้านนา เรือน พม่า เรือนแบบจีน และเรือนขนมปังขิงแบบฝรั่งเศส ฯลฯ ซึ่งมรดกทางวัฒนธรรมเหล่านี้ได้บอกเล่าเรื่องราวในอดีตที่ผ่านมาและสร้างความภาคภูมิใจให้แก่เหล่าสมาชิกของชุมชนกาดกองต้ามาโดยตลอด แต่อย่างไรก็ตาม

ในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา ชุมชนภาคองต๋าก็เช่นเดียวกับชุมชนประวัติศาสตร์อื่น ๆ ของประเทศไทยที่ได้รับอิทธิพลและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากกระแสโลกาภิวัตน์ การกลายเป็นเมือง การท่องเที่ยวและอื่น ๆ ซึ่งการเปลี่ยนแปลง และผลกระทบดังกล่าวได้ส่งผลก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อภูมิทัศน์วัฒนธรรมอันทรงคุณค่าของชุมชนภาคองต๋าวัดอันจะนำไปสู่การสูญเสียอัตลักษณ์ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะในท้ายที่สุด ซึ่งความห่วงใยต่อการสูญเสียภูมิทัศน์วัฒนธรรมนี้ได้กลายเป็นประเด็นห่วงใยและถกเถียงกันในวงกว้าง

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบซึ่งเป็นภูมิทัศน์วัฒนธรรมของชุมชนภาคองต๋าวัด
2. เพื่อศึกษาและสรุปสถานการณ์ในปัจจุบันของภูมิทัศน์วัฒนธรรมชุมชนภาคองต๋าวัด
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการจัดการภูมิทัศน์วัฒนธรรมชุมชนภาคองต๋าวัด

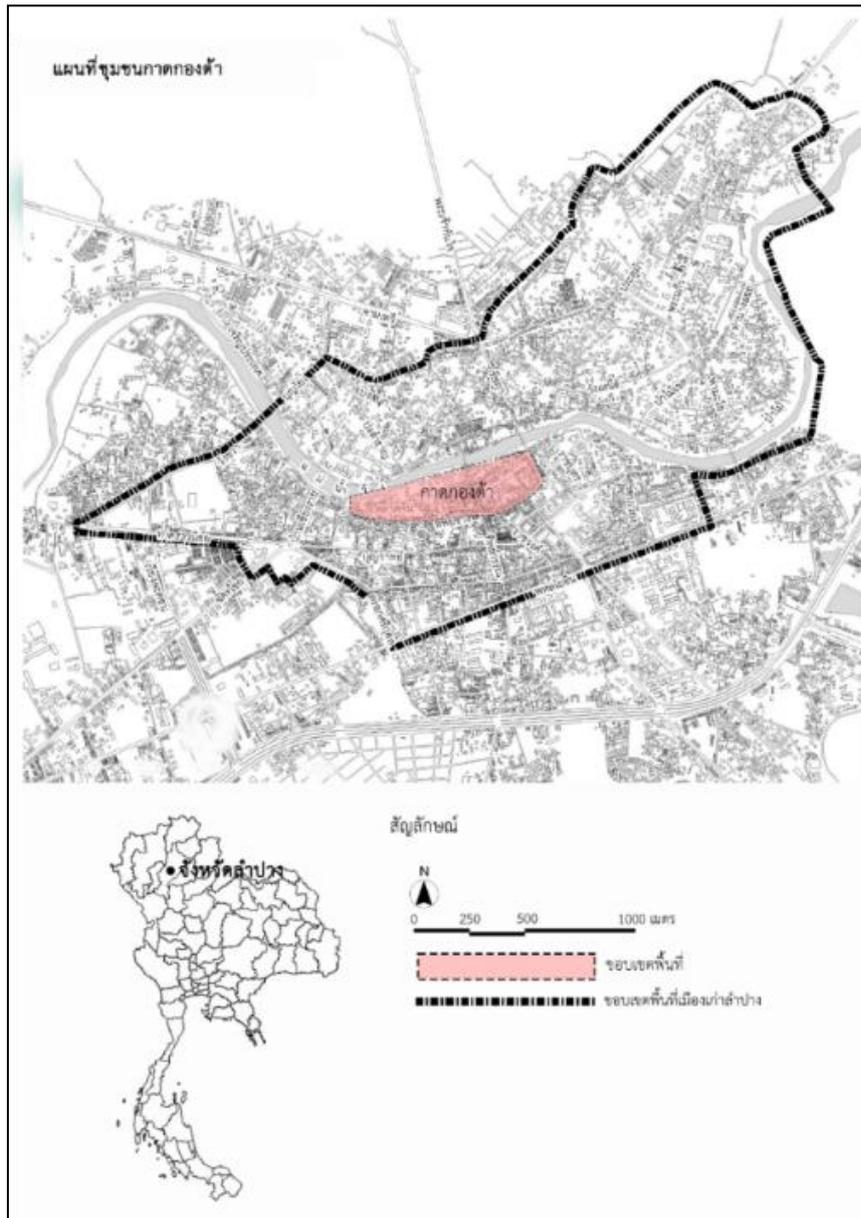
ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ศึกษาคือชุมชนภาคองต๋าวัด ตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลสวนดอก อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ใกล้สะพานรัฐภักดี อยู่บนถนนตลาดเก่า และขนานกันถนนทิพย์ช้าง โดยมีขนาดพื้นที่โดยประมาณ 132,600 ตารางเมตร หรือ ประมาณ 82 ไร่ 3 งาน 50 ตารางวา ชุมชนภาคองต๋าวัด อยู่บริเวณที่ว่างด้านเหนือ-ใต้ ระหว่างแม่น้ำวัง-ถนนทิพย์ช้างด้านตะวันออก-ตะวันตกระหว่างถนนรัฐภักดี-สุดถนนตลาดเก่า โดยมีอาณาเขตพื้นที่ดังนี้ (รูปที่ 1)

- ทิศเหนือ	ติดกับ แม่น้ำวัง
- ทิศตะวันออก	ติดกับ สะพานรัฐภักดี และพื้นที่บ้านพักอาศัย
- ทิศใต้	ติดกับ ถนนทิพย์ช้าง และพื้นที่บ้านพักอาศัย
- ทิศตะวันตก	ติดกับ แม่น้ำวัง และเชื่อมกับถนนทิพย์ช้าง

ขอบเขตด้านเนื้อหา

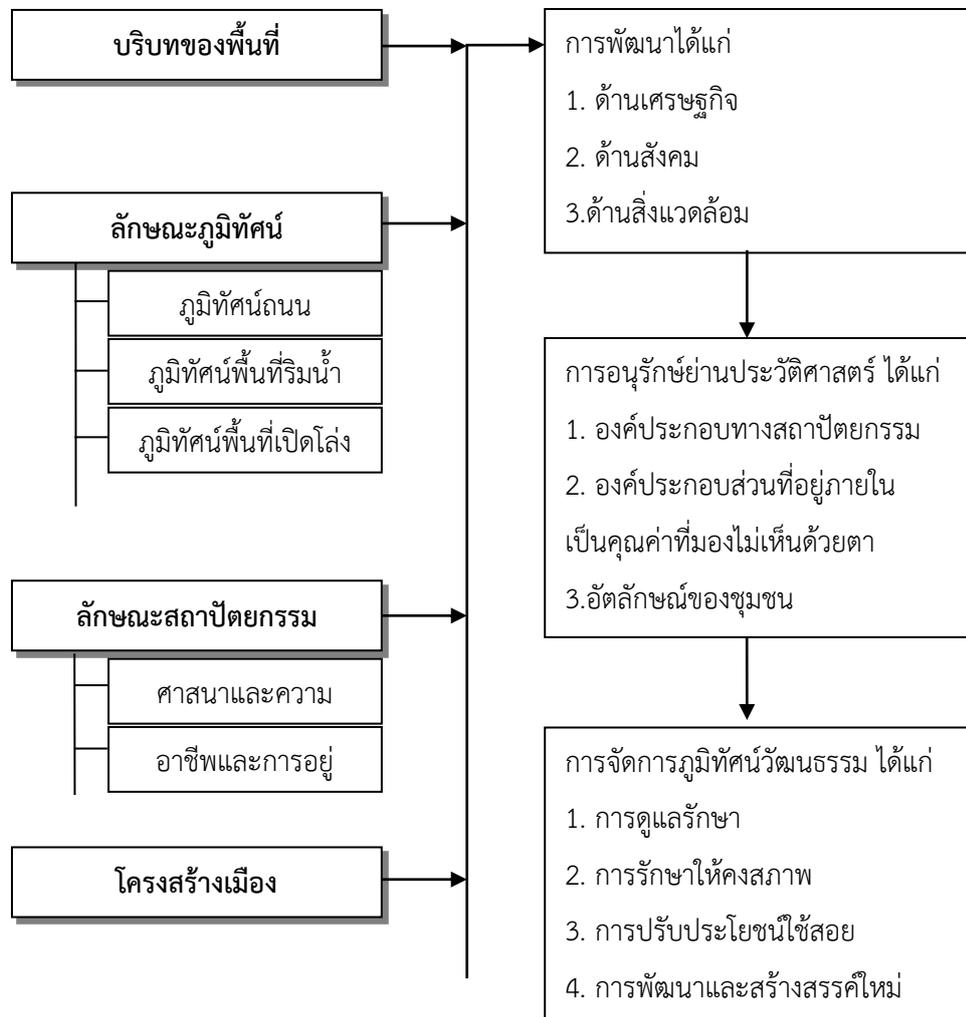
- ทบทวนเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและหลักการของภูมิทัศน์วัฒนธรรม การอนุรักษ์ และแนวทางในการจัดการภูมิทัศน์วัฒนธรรม
- สืบค้นเก็บข้อมูลภาคสนามเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ห้วงองค์ประกอบภูมิทัศน์วัฒนธรรม และสภาพปัญหาในปัจจุบัน
- เสนอแนวทางการจัดการและอนุรักษ์ภูมิทัศน์วัฒนธรรม

รูปที่ 1 แผนที่แสดงตำแหน่งที่ตั้งพื้นที่ศึกษา

ที่มา: ดัดแปลงจากหนังสือกาตองดำ: ย่านเก่าเล่าเรื่องเมืองลำปาง กิตติศักดิ์ เสงฆ์กุล (2552)

กรอบแนวคิดในการศึกษา

รูปที่ 2 แผนผังแสดงกรอบแนวคิดในการศึกษา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษาครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อภูมิทัศน์วัฒนธรรมชุมชนกาดกองต้า นำไปสู่การวางแผนทางให้คงสภาพภูมิทัศน์วัฒนธรรมชุมชนกาดกองต้าอย่างยั่งยืน ซึ่งข้อมูลและข้อเสนอแนะต่าง ๆ จากการศึกษาจะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่กาดกองต้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทศบาลจังหวัดลำปาง

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. การศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลและศึกษาเอกสารเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภูมิทัศน์วัฒนธรรม และการอนุรักษ์ย่านประวัติศาสตร์ เพื่อใช้กำหนดกรอบการวิจัยกับการศึกษาข้อมูลเชิงบริบทของจังหวัดลำปาง ทั้งจากการศึกษาเอกสารและการลงพื้นที่สำรวจเบื้องต้น

2. การเก็บข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สำรวจเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ชุมชนกาดกองต้าที่ได้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ

2.1. กลุ่มที่ใช้สำหรับเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามสำรวจเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 200 คน

แบ่งเป็นประชาชนในพื้นที่ จำนวน 100 คน และนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 100 คน โดยใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบ Sampling area

2.2. กลุ่มที่ใช้สำหรับเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสัมภาษณ์เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ประชาชนชาวบ้าน หรือ ผู้นำท้องถิ่น ที่สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับภูมิทัศน์วัฒนธรรม ชุมชนกาดกองต้า อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ผู้วิจัยได้ใช้การเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) จำนวน 20 คน อ้างอิงจากฐานข้อมูลของสำนักศิลปวัฒนธรรมเมืองลำปาง รวมถึงผู้นำ ผู้รู้ และประชาชนชาวบ้าน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

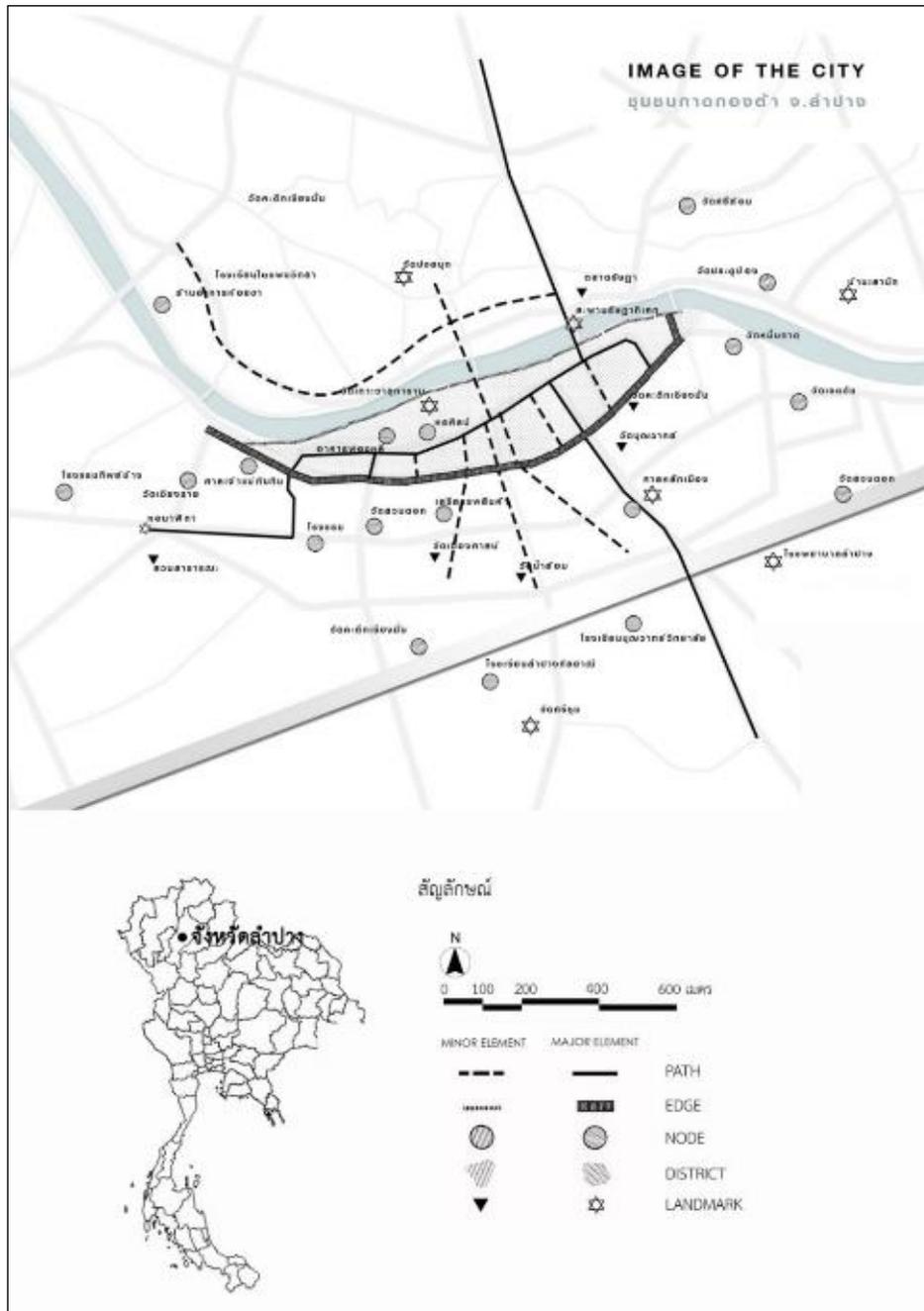
ข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากภาคสนามเป็นข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์แบบเจาะจง โดยผู้วิจัยได้นำมาดำเนินการจัดระบบหมวดหมู่ ประมวลผล และตรวจสอบความถูกต้อง สังเคราะห์ข้อมูลและวิเคราะห์ภูมิทัศน์วัฒนธรรมชุมชนกาดกองต้า ซึ่งในการวิเคราะห์ข้อมูลนี้จะใช้การเปรียบเทียบและการรวมกลุ่มความถี่ตามประเภทของข้อมูล ดังนี้

3.1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistic) ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

3.2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งจำแนกข้อมูลตามกรอบแนวคิดการวิจัย การใช้วิจารณ์ญาณต่าง ๆ (Subjective Appraisal or Judgment) ปรัชญาการณที่เกื้อหนุนจากการสัมภาษณ์ ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยต้องแปลความหมายเองด้วยการพรรณนาเชิงอุปนัย (Inductive) และการตีความ

3.3. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการทำ Analysis ชุมชนกาดกองต้า

จากการศึกษา Image of The City ชุมชนกาดกองต้า จังหวัดลำปาง ทำให้เข้าใจเรื่องข้อมูลด้านสภาพแวดล้อมและลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ชุมชนกาดกองต้า (รูปที่ 3)

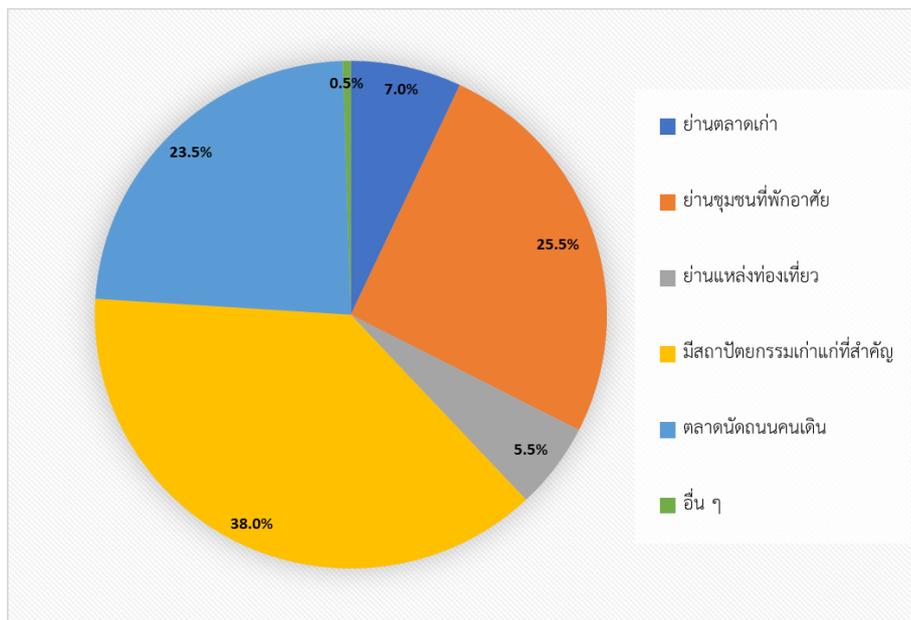

รูปที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูล IMAGE OF THE CITY ชุมชนของกาดทองดำ
ที่มา: ดัดแปลงจากแผนที่ [ออนไลน์] จาก <https://www.google.co.th/maps/>

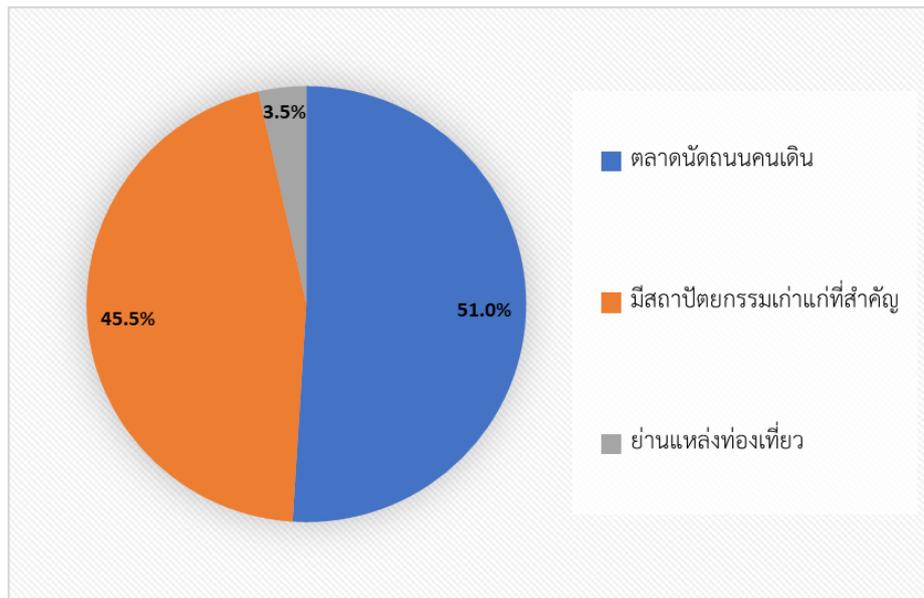
ผลการศึกษา

1. องค์ประกอบของภูมิทัศน์วัฒนธรรมและลักษณะทางด้านกายภาพที่สำคัญ

จากการสำรวจเก็บข้อมูลแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง 200 คน พบว่าองค์ประกอบภูมิทัศน์วัฒนธรรมและลักษณะทางด้านกายภาพที่สำคัญของชุมชนภาคองต๋า (รูปที่ 4) ประกอบด้วย สถาปัตยกรรมเก่าแก่ที่สำคัญ ร้อยละ 38.0 ย่านชุมชนที่พักอาศัย ร้อยละ 25.5 ตลาดนัดถนนคนเดิน ร้อยละ 23.5 ย่านตลาดเก่า ร้อยละ 7.0 ย่านแหล่งท่องเที่ยว ร้อยละ 5.5 และอื่นๆ อีกร้อยละ 0.5 และเมื่อจำแนกตามอันดับความสำคัญ (รูปที่ 5) พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ลำดับความสำคัญดังนี้คือ ตลาดนัดถนนคนเดิน ร้อยละ 51.0 สถาปัตยกรรมเก่าแก่ที่สำคัญ ร้อยละ 45.5 และย่านแหล่งท่องเที่ยว ร้อยละ 3.5

รูปที่ 4 แผนภูมิองค์ประกอบภูมิทัศน์วัฒนธรรมและลักษณะทางกายภาพชุมชนภาคองต๋า

รูปที่ 5 แผนภูมิลำดับความสำคัญขององค์ประกอบภูมิทัศน์วัฒนธรรมและลักษณะทางกายภาพชุมชนภาคองต๋ำ

2. สภาพปัญหาขององค์ประกอบภูมิทัศน์วัฒนธรรม

- จากการสำรวจเก็บข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาที่เป็นภัยคุกคามต่อภูมิทัศน์วัฒนธรรมและลักษณะทางกายภาพที่สำคัญของ ชุมชนภาคองต๋ำ จังหวัดลำปาง โดยใช้แบบสอบถามกลุ่มนักท่องเที่ยวและประชาชนในพื้นที่ จำนวน 200 คน พบว่าสิ่งที่เป็นภัยคุกคามต่อภูมิทัศน์วัฒนธรรม และลักษณะทางกายภาพของชุมชนภาคองต๋ำ (ตาราง 1) คือ อาคารตึกแถวที่มีสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ ร้อยละ 39.5 รองลงมาคือ ป้ายร้านค้า / ป้ายโฆษณา ต่าง ๆ ร้อยละ 24.5 ตลาดนัดถนนคนเดิน ร้อยละ 18.0 ธุรกิจส่วนตัว / ร้านอาหาร / โรงแรม / เกสเฮาส์ ร้อยละ 10.5 การท่องเที่ยวที่มีจำนวนมากเกินไป จำร้อยละ 5.0 ความเจริญ / ถนน / รถยนต์ / เสไฟฟ้า ร้อยละ 1.5 และธรรมชาติ / สภาพอากาศ ฝน ลม แสงแดด ร้อยละ 1.0

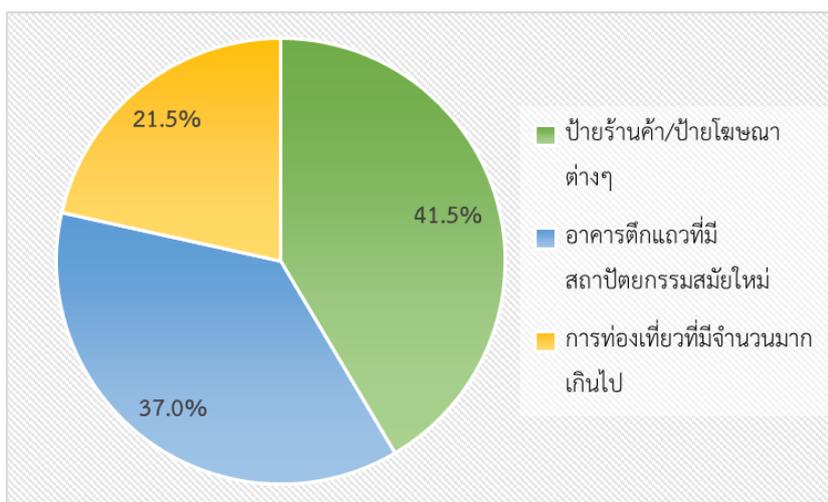
โดยป้ายร้านค้า / ป้ายโฆษณา ต่าง ๆ อาคารตึกแถวที่มีสถาปัตยกรรมสมัยใหม่และการท่องเที่ยวที่มีจำนวนมากเกินไปได้รับการจัดอันดับให้เป็นภัยคุกคามที่คาดว่าจะส่งผลร้ายแรงที่สุดต่อภูมิทัศน์วัฒนธรรม และลักษณะทางกายภาพของชุมชนภาคองต๋ำ จังหวัดลำปาง คิดเป็นร้อยละ 41.5, 37.0 และ 21.5 ตามลำดับ (รูปที่ 6)

ตาราง 1 สิ่งที่เป็นภัยคุกคามต่อภูมิทัศน์วัฒนธรรม และลักษณะทางกายภาพของชุมชนกาดกองต้า

สิ่งที่เป็นภัยคุกคามต่อภูมิทัศน์วัฒนธรรมและลักษณะทางกายภาพของชุมชนกาดกองต้า	จำนวน	ร้อยละ
อาคารตึกแถวที่มีสถาปัตยกรรมสมัยใหม่	79	39.5
การท่องเที่ยวที่มีจำนวนมากเกินไป	10	5.0
ป้ายร้านค้า / ป้ายโฆษณา ต่าง ๆ	49	24.5
ธุรกิจส่วนตัว / ร้านอาหาร / โรงแรม / เกสเฮาส์	21	10.5
ตลาดนัด ถนนคนเดิน	36	18.0
ความเจริญ / ถนน / รถยนต์ / เสาไฟฟ้า	3	1.5
ธรรมชาติ / สภาพอากาศ ฝน ลม แสงแดด	2	1.0
รวม	200	100.0

- จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ผู้นำ ผู้รู้ และปราชญ์ชาวบ้านจำนวน 20 คน พบว่าภัยคุกคามต่อองค์ประกอบของภูมิทัศน์วัฒนธรรม และลักษณะทางกายภาพที่สำคัญของ กาดกองต้า จังหวัดลำปาง ได้แก่ ป้ายโฆษณาประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ เป็นสิ่งกีดขวางทัศนียภาพ ความไม่เป็นระเบียบไม่มีวินัยในการทิ้งขยะของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชน ป้ายไว้นิลเพื่อการประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ของสินค้าและบริการ การจอดรถวางทางการจราจรของรถยนต์และยานพาหนะต่าง ๆ รวมทั้งสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ต่าง ๆ ที่ไม่สอดคล้องสภาพภูมิทัศน์ของกาดกองต้าส่งผลให้เป็นภัยคุกคามสมัยใหม่ส่งผลกระทบต่อในด้านต่าง ๆ ที่สำคัญต่อไปนี้

1. บรรยากาศของภูมิทัศน์เสียหาย เนื่องจาก สถาปัตยกรรมสมัยใหม่ และป้ายประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ นั้นไม่เหมาะสมกับพื้นที่กาดกองต้า ส่งผลต่อจำนวนนวนนักท่องเที่ยวที่ลดลง
2. ภาพลักษณ์ของพื้นที่เสียหายส่งผลกระทบต่อความสวยงามของทัศนียภาพโดยรวมทั้งหมด ทำให้ภูมิทัศน์ของชุมชนกาดกองต้าบางส่วนสูญเสียไปส่งผลกระทบต่อจำนวนนักท่องเที่ยวที่ลดน้อยลง และความเป็นชุมชนของกาดกองต้าสูญหายไปทีละน้อย
3. สิ่งแวดล้อมเสียหาย เนื่องจากปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมที่ต้องเปลี่ยนแปลงไปเพราะขาดการดูแลรับผิดชอบ

รูปที่ 6 อันดับภัยคุกคามที่คาดว่าจะส่งผลร้ายแรงที่สุดต่อภูมิทัศน์วัฒนธรรมและลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ชุมชนกาดกองต้า

3. การวิเคราะห์การเกิดปัญหาภายในพื้นที่

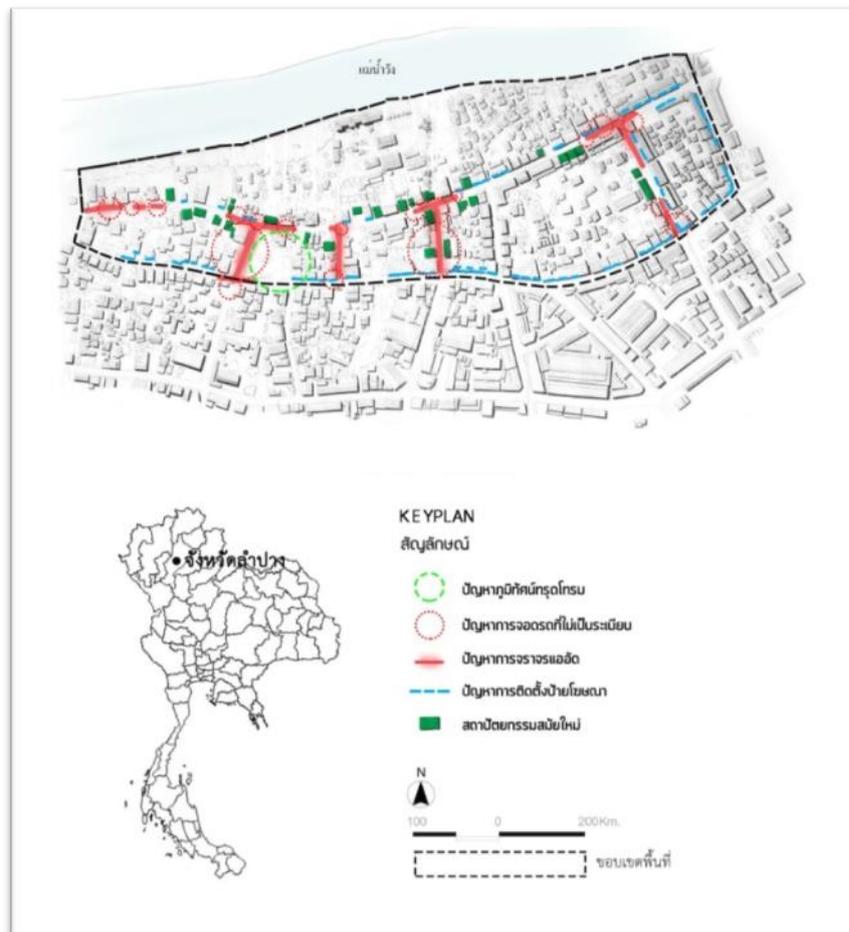
พื้นที่ศึกษามีสภาพปัญหาตามสภาพแวดล้อมซึ่งปัญหาที่นำมาในการวิเคราะห์นั้นเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อภูมิทัศน์วัฒนธรรมของกาดกองต้าโดยแบ่งออกเป็นกลุ่มปัญหาทางด้านกายภาพดังนี้ (รูปที่ 7)

3.1. ปัญหาการจราจรที่ไม่เป็นระเบียบ และปัญหาการจราจรแออัด โดยสภาพปัญหาของพื้นที่บริเวณด้านซ้ายสุดเป็นจุดทางเข้าสู่ถนนของกาดกองต้าซึ่งเป็นจุดที่มีการจราจรขังทางหนาแน่นทำให้การจราจรของรถยนต์ผ่านลำบาก ส่งผลให้มีปัญหารถติด และตามซอยต่างๆที่เป็นทางเข้าไปสู่ถนนเส้นหลักคือถนนตลาดเก่ามักพบรถรับจ้างสองแถว จอดเพื่อรอรับผู้โดยสาร โดยมีการจอดกีดขวางเส้นทางจราจรโดยบริเวณซอยที่พบว่ามี การจอดกีดขวางเส้นทางจราจรได้แก่ ซอยถนนสวนดอก ซอยเจริญเมือง ซอยถนนทิพย์วรรณ และซอยถนนไปรษณีย์

3.2. ปัญหาสภาพภูมิทัศน์ทรุดโทรมที่พบในพื้นที่พบบริเวณพื้นที่เปิดโล่งที่ไม่มีการใช้งาน โดยพบปัญหาวัชพืชขึ้นขาดการดูแลทำให้สภาพภูมิทัศน์บริเวณดังกล่าวไม่สวยงามและบริเวณริมแม่น้ำที่มีวัชพืชขึ้นและไม่เป็นระเบียบ ในบริเวณชุมชนที่เป็นที่อยู่อาศัยพบว่าการทิ้งขยะที่ไม่เป็นระเบียบส่งผลทำให้สภาพภูมิทัศน์ไม่สวยงาม

3.3. บริเวณอาคารพาณิชย์กรรมในพื้นที่พบที่มีการติดตั้งป้ายโฆษณาส่งผลให้ ความสวยงามของภูมิทัศน์ลดลงเช่นบริเวณตามร้านค้าริมถนนตลาดเก่าและถนนทิพย์ซึ่งพบมีการติดตั้งป้ายโฆษณาจำนวนมาก และยังมีการติดป้ายตามอาคารเก่าที่ควรอนุรักษ์ทำให้สภาพอาคารเก่าไม่สวยงามและดูทรุดโทรม และปัญหาความไม่สวยงามของเสาไฟและสายไฟที่บดบังความสวยงามของตัวอาคารเก่า ซึ่งปัญหานี้พบมากบริเวณถนนตลาดเก่ามีเสาไฟและสายไฟอยู่มาก และมีการติดตั้งป้ายโฆษณาที่เป็นกันสาด บางจุดเป็นป้ายที่มีสีฉูดฉาดเมื่อมองไปยังอาคารทำให้เกิดความขัดแย้งดูไม่สวยงามมองค้ประกอบเหล่านี้ควรถูกนำออกไปเพื่อให้เห็นตัวอาคารได้อย่างชัดเจนและให้เกิดความสวยงาม

3.4. ปัญหารูปแบบสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ที่มีความขัดแย้งกับอาคารที่อนุรักษ์และอาคารเก่า ซึ่งภายในพื้นที่พบว่ามีอาคารสมัยใหม่ที่มีรูปแบบขัดแย้งกับอาคารเก่าพบมากตามอาคารอยู่อาศัยของคนในชุมชนที่สร้างขึ้นใหม่ตามยุคสมัยโดยความรุนแรงของปัญหานั้นก็คืออาคารสมัยใหม่ที่อยู่ติดกับอาคารที่อนุรักษ์และอาคารเก่าบริเวณถนนตลาดเก่าได้แก่ อาคารหอศิลป์ลำปาง มูลนิธินิยม ปัทมะเสวี อาคารบ้านคมสัน อาคารร้านยาตอง อาคารเยียนซีไต้ลี้เกี อาคารบ้านแม่แดง อาคารหม่องไฉ่ยั้ง ออาคารตึกแดง บ้านหมอราวิรินทร์ อาคารบ้านอนุรักษ์ อาคารกาญจนวงศ์ และอาคารบ้านสินานนทร์

รูปที่ 7 ผังสภาพปัญหาภายในพื้นที่ (จากการศึกษาของผู้วิจัย)

4. แนวทางการจัดการองค์ประกอบของภูมิทัศน์วัฒนธรรม

- จากการนำเสนอแนวทางในการจัดการองค์ประกอบของภูมิทัศน์วัฒนธรรมชุมชนกาดกองต้าโดยใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 คน (ตารางที่2) พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการควบคุมรูปแบบของป้ายต่าง ๆ ให้เป็นไปในลักษณะเดียวกัน ควรมีการส่งเสริมทางด้านการท่องเที่ยวเพิ่มในพื้นที่ รวมถึงเห็นด้วยกับการมีสิ่งปลูกสร้างที่มีรูปแบบสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในพื้นที่ควบคู่ไปกับการควบคุมรูปแบบของสิ่งปลูกสร้างให้สอดคล้องกับสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น และเห็นด้วยกับการจัดประชุมขึ้นในชุมชนเพื่อร่วมกันบริหารและการจัดการ 1-2 ครั้งต่อเดือน

- จากการสำรวจโดยใช้แบบสัมภาษณ์กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ผู้นำ ผู้รู้ และปราชญ์ชาวบ้านจำนวน 20 คน สามารถแบ่งแนวทางการจัดการองค์ประกอบของภูมิทัศน์วัฒนธรรมออกเป็น 4 ด้านได้แก่

1. การดูแลรักษา (Keeping) โดยเน้นการมีส่วนร่วมต่อการแก้ปัญหาร่วมกัน ไม่ว่าจะมาจากภาครัฐ ภาคเอกชนในพื้นที่ และจากคนในชุมชน ต้องประสานและสามัคคีกัน ร่วมกันพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

2. การรักษาให้คงสภาพ (Maintaining) โดยพิจารณาประเด็นของปัญหาความสะอาด โดยจะต้องจัดภูมิทัศน์ให้เป็นระเบียบเรียบร้อย

3. การปรับประโยชน์ใช้สอย (Adaptations) ควรจะมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมกับกาดกองต้าร่วมกันทั้งกาดกองต้าเหนือ และกาดกองต้าใต้ เพื่อร่วมกันพัฒนาภูมิทัศน์และต้องมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการจัดการที่ดีเพื่อให้มีการปรับปรุง และเปลี่ยนแปลงชุมชนไปในทิศทางที่เป็นทั้งการอนุรักษ์บนพื้นฐานการพัฒนาภูมิทัศน์ของกาดกองต้าที่มีสถาปัตยกรรมเก่าแก่เป็นต้นทุนให้เกิดประโยชน์สูงสุด

4. การพัฒนาและสร้างสรรค์ใหม่ (Developments) การสร้างแบรนด์ให้กับชุมชนกาดกองต้าให้เป็นที่จดจำ โดยมีสัญลักษณ์แสดงขอบเขตพื้นที่กาดกองต้า เพื่อบ่งบอกว่าได้เข้ามาถึงพื้นที่กาดกองต้า เพราะในปัจจุบันเป็นยุคแห่งการแบ่งปันข้อมูลต่าง ๆ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ซึ่งจะเป็นช่องทางหนึ่งในการสนับสนุนการท่องเที่ยวของชุมชนกาดกองต้า อีกทั้งควรมีการจัดการกับแผงลอยของพ่อค้าแม่ค้าในตลาดกาดกองต้าให้เป็นระเบียบมากขึ้นเพื่อความเรียบร้อยของชุมชน ตลอดจนการติดตั้งป้ายสัญลักษณ์ของจุดสำคัญต่าง ๆ โดยเฉพาะป้ายเส้นทางการมาถึงตลาดกาดกองต้า และป้ายประกาศให้มีการทำความสะอาดในทุกวันเสาร์ ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ ก็ต่อเมื่อมีการรวมชุมชนกาดกองต้าเป็นหนึ่งเดียวกัน เพื่อให้เกิดความสามัคคีและการพัฒนาที่สอดคล้องกัน โดยเฉพาะการแบ่งเขตกันแบบนี้ ไม่เหมาะสม เหมือนเป็นปมปัญหาความขัดแย้งที่ไม่เกิดประโยชน์เชิงพัฒนา เช่น ถนนคนเดินที่จริงควรมีส่วนช่วยกันรักษาความสะอาดของทั้ง 2 เขต ไม่ใช่ของเขตใดเขตหนึ่ง ฯลฯ

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ยจากความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวและประชาชนในพื้นที่ต่อแนวทางการจัดการองค์ประกอบของภูมิทัศน์วัฒนธรรม

แนวทางการจัดการองค์ประกอบของภูมิทัศน์วัฒนธรรม	$\bar{x}$
1. ท่านเห็นด้วยกับการบูรณะปรับปรุงอาคารพักอาศัยเรือนแถวที่มีความสำคัญ ในปัจจุบันนี้หรือไม่	2.04
2. ท่านเห็นด้วยกับการให้กรมศิลปากรเข้ามาดูแลอาคารพักอาศัยเรือนแถวที่มีความสำคัญนี้หรือไม่	3.04
3. ท่านเห็นด้วยกับการที่มีการติดป้ายประกาศ ป้ายโฆษณา ในพื้นที่หรือไม่	2.60
4. ท่านคิดว่าควรมีการควบคุมรูปแบบของป้ายให้เป็นในลักษณะเดียวกันหรือไม่	4.36
5. ท่านเห็นด้วยกับการมีสิ่งปลูกสร้างที่มีรูปแบบสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ ในพื้นที่หรือไม่	3.64
6. ท่านคิดว่าควรมีการควบคุมรูปแบบของสิ่งปลูกสร้างให้สอดคล้องกับสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นหรือไม่	3.36
7. ท่านเห็นด้วยกับการจัดตลาดนัดถนนคนเดินในปัจจุบัน (เสาร์ – อาทิตย์) หรือไม่	2.44
8. ท่านคิดว่าควรมีการเพิ่มจำนวนวันในการจัดตลาดนัดถนนคนเดินหรือไม่	2.28
9. ท่านคิดว่าควรมีการลดจำนวนวันในการจัดตลาดนัดถนนคนเดินหรือไม่	3.56
10. ท่านคิดว่าควรมีการส่งเสริมทางด้านการท่องเที่ยวเพิ่มในพื้นที่หรือไม่	3.72
11. ท่านเห็นด้วยกับการจัดประชุมขึ้นในชุมชนเพื่อร่วมกันบริหาร และการจัดการ 1-2 ครั้ง ต่อ เดือนหรือไม่	3.36
รวม	3.12

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาภูมิทัศน์วัฒนธรรมชุมชนกาดกองต้าในด้านต่าง ๆ ทำให้ได้เห็นว่ากาดกองต้าเป็นชุมชนที่ควรคู่ต่อการรักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมอันงดงามที่ไม่ว่าจะเป็น สถาปัตยกรรมอันเก่าแก่ ย่านชุมชนที่พักอาศัย และตลาดนัดถนนคนเดินที่ยังคงวิถีชีวิตของชุมชนกาดกองต้าดั้งเดิมเอาไว้ แต่สิ่งเหล่านี้กำลังถูกกระแสการพัฒนาของเมืองในด้านต่าง ๆ คุกคามทีละนิด ซึ่งได้แก่ การเกิดขึ้นของสิ่งปลูกสร้างในสมัยใหม่ที่ไม่สอดคล้องกับภูมิทัศน์วัฒนธรรมกาดกองต้า การการคมนาคมที่สะดวกขึ้นส่งผลให้มีจำนวนนักท่องเที่ยวและประชากรที่เพิ่มขึ้น และการขาดความตระหนักในการอนุรักษ์รักษาสภาพสิ่งแวดล้อมของนักท่องเที่ยวในปัจจุบันได้เข้าทำลายและบดบังทัศนียภาพอันงดงามของชุมชนกาดกองต้า สอดคล้องกับการศึกษาของ ภาสกร คำภูแสน (2552) ในการศึกษาแนวทางการจัดภูมิทัศน์วัฒนธรรม: กรณีศึกษาชุมชนจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี พบว่าการก่อสร้างอาคารที่ขัดแย้งกับบริบทเดิมของชุมชน การสัญจรที่เพิ่มมากขึ้นตามวิถีการใช้ชีวิตที่เปลี่ยนไปตามกาลสมัย เป็นปัจจัยคุกคามที่ส่งผลกระทบต่อภูมิทัศน์วัฒนธรรมชุมชนริมน้ำจันทบุรี การเปลี่ยนแปลงนี้ไปสู่การเสนอแนวทางการจัดการภูมิทัศน์วัฒนธรรมร่วมกันเพื่อบริหารจัดการและอนุรักษ์ภูมิทัศน์วัฒนธรรมของกาดกองต้าให้สอดคล้องกับกระแสการพัฒนาของเมืองในด้านต่าง ๆ ที่ไม่สามารถเลี่ยงไม่ได้ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนโดยไม่กระทบต่อภูมิทัศน์วัฒนธรรมและลักษณะทางกายภาพที่สำคัญ อันได้แก่ การดูแลรักษาสีสิ่งแวดล้อมในชุมชน การบูรณะรักษาสถาปัตยกรรมเก่าแก่ที่สำคัญให้คงสภาพ การปรับประโยชน์ใช้สอยในพื้นที่ชุมชนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดให้สอดคล้องกับการพัฒนาของเศรษฐกิจในปัจจุบันโดยการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

เพื่อไม่ให้เกิดการทำลายทัศนียภาพอันงดงามของชุมชน และการพัฒนาพื้นที่ การควบคุมสิ่งบดบังทัศนียภาพต่าง ๆ และการจราจรให้เป็นระเบียบเรียบร้อย เพื่อให้เกิดการอนุรักษ์และพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป ซึ่งเป็นการนำหลักการของ ประสงค์ เอี่ยมอนันต์ (2550) มาใช้ โดยได้กล่าวถึงการพัฒนาเมืองเชิงอนุรักษ์ไว้ว่า เป็นการพัฒนาโดยการแยกพื้นที่พัฒนาเชิงเศรษฐกิจออกจากพื้นที่ที่ควรอนุรักษ์ทางศิลปกรรมและธรรมชาติ แต่ต้องคงไว้ให้เห็นถึงความเชื่อมต่อของพื้นที่พัฒนาทั้งสองลักษณะ โดยให้เห็นการคลี่คลายที่ค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงจากพื้นที่อนุรักษ์ไปสู่พื้นที่พัฒนาเชิงเศรษฐกิจ และพื้นที่อนุรักษ์ต้องปรับปรุงให้องค์ประกอบของชุมชนเมืองเดิมปรากฏอย่างเด่นชัดทั้งรูปแบบอาคาร ผังบริเวณ สิ่งแวดล้อม และบรรยากาศโดยรวมของทั้งพื้นที่ ส่วนพื้นที่ที่พัฒนาเพื่อเศรษฐกิจต้องให้ห่างจากพื้นที่อนุรักษ์ ระยะห่างระหว่างสองพื้นที่ต้องขึ้นอยู่กับอัตราความเจริญเติบโตของเมืองแต่ละเมืองโดยไม่ให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจเข้ามารบกวนพื้นที่อนุรักษ์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงพื้นที่

1.1. ควรทำการศึกษาความต้องการและความสำคัญเร่งด่วนของชุมชน โดยทำการศึกษาด้วยวิธีการและเครื่องมือวิจัยที่มีความน่าเชื่อถือมากขึ้น เพื่อที่จะสามารถจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการในการพัฒนาของคนในพื้นที่อย่างถูกต้องมากที่สุด และสามารถกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนาพื้นที่ได้

1.2. ควรทำการเก็บข้อมูลโดยแบบสอบถามกับคนในพื้นที่เพื่อให้สามารถได้กลุ่มตัวอย่างที่ถูกจำกัดเฉพาะในขอบเขตพื้นที่เท่านั้น และความคิดเห็นของประชาชนภายนอกชุมชนที่อยู่ใกล้กันก็มีความสำคัญเช่นกัน เนื่องจากชุมชนที่อยู่ใกล้กันมีถ่ายทอดวัฒนธรรมถึงกันได้ ดังนั้นควรมีการสอบถามความคิดเห็นของประชาชนทั้งในชุมชนและนอกชุมชนนี้ด้วย

1.3. การพัฒนาองค์ความรู้และภูมิปัญญาที่มีอยู่ในพื้นที่เป็นการจัดการการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ยั่งยืน ก่อให้เกิดเอกลักษณ์ และจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมการปลูกฝังและให้ความรู้กับเยาวชนด้านความสำคัญและการรักษาทุนทางสังคมในท้องถิ่นเพื่อการยังชีพบนพื้นฐานความพอเพียง เพื่อให้เยาวชนเกิดความรัก ความหวงแหน และ ความภาคภูมิใจในท้องถิ่นตน อันจะเป็นการผลักดันให้ มีการอนุรักษ์พื้นที่ให้คงอยู่สืบต่อไป

2. การปรับปรุงพื้นที่

เป็นการเสนอแนะและแนวทางการแก้ปัญหาของพื้นที่และการปรับปรุงพื้นที่ให้มีความเหมาะสมกับภูมิทัศน์วัฒนธรรมภาคองค้ำที่เหมาะสมโดยข้อเสนอแนะแบ่งออกเป็น

2.1. ทางเดินสีเขียว เป็นเส้นทางที่พัฒนาให้มีการปลูกต้นไม้เพิ่มขึ้นและเป็นเส้นทางที่ช่วยอนุรักษ์สภาพภูมิทัศน์เดิมที่สวยงามอยู่แล้วให้ดีขึ้นเช่นทางเดินไม้ยกสูงที่ผ่านกลุ่มต้นไม้ที่สวยงามบริเวณริมแม่น้ำ

2.2. พื้นที่พักผ่อนเป็นพื้นที่จัดให้มีมุนั่งพักผ่อนและสิ่งอำนวยความสะดวกตามเส้นทางโดยกำหนดรูปแบบขึ้นตามความเหมาะสมกับภูมิทัศน์วัฒนธรรมของภาคองค้ำ

2.3. พื้นที่ทางเดินและรถวิ่ง เป็นเส้นทางที่ให้นยานพาหนะสัญจรได้และมีการจัดการให้เกิดความเหมาะสมเช่นการแบ่งพื้นที่จอด ที่ไม่ทำให้เกิดปัญหาการบกพรุน หรือการจัดให้มีการวิ่งทางเดียวเพื่อลดปัญหาการติดเป็นต้น

2.4. พื้นที่สีเขียว เป็นพื้นที่เปิดโล่งที่มีและสามารถพัฒนาให้เป็นพื้นที่สีเขียวสำหรับพักผ่อนของคนในชุมชนหรือทำกิจกรรมอื่น ๆ โดยพื้นที่สีเขียวนี้จะพัฒนาให้เป็นสวนสาธารณะ พื้นที่พักผ่อนแบบธรรมชาติ เป็นต้นไม่ทำให้ชุมชนมีร่มเงามากขึ้น เพิ่มพื้นที่พักผ่อนสำหรับคนในชุมชน เช่นที่ออกกำลังกาย สนามเด็กเล่น เป็นต้น และยังเป็นพื้นที่เชื่อมต่อย่านอาคารเก่าและย่านชุมชนเข้าด้วยกัน เช่นการทำเส้นทางผ่านในพื้นที่สีเขียว เข้ากับย่านอาคารเก่าและชุมชนที่อยู่อาศัย

2.5. พื้นที่ทำกิจกรรมของชุมชน เป็นพื้นที่เปิดโล่งที่พัฒนาให้เป็นพื้นที่กิจกรรมเช่นลานอเนกประสงค์ เป็นต้น เพื่อสร้างเป็นพื้นที่กิจกรรมให้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมหรือพัฒนาชุมชนต่อไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะสามารถแบ่งตามสภาพปัญหาและพื้นที่ ดังรูปที่ 8 ในแต่ละส่วนได้ดังนี้

1. พื้นที่ทางด้านซ้ายสุดบริเวณถนนตลาดเก่าและถนนทิพย์ช้างนั้นเป็นจุดทางเข้าสู่ภาคองต่าตั้งนั้นจุดนี้จึงเหมาะสมที่จะเป็นจุดจอดรถประจำทาง และการแก้ปัญหาการติดนั้นโดยจัดให้มีรถวิ่งทางเดียวหรือ one-way เพื่อลดปัญหาการวิ่งสวนกันทำให้การจราจรไหลไปได้อย่างสะดวก ซึ่งทางด้านนี้มีการเสนอแนะให้มีการทำทางเดินสีเขียวเพื่อเชื่อมต่อกับจุดจอดรถประจำทางเข้าสู่พื้นที่ด้านในของภาคองต่าซึ่งเป็นแนวทางที่จะช่วยเพิ่มพื้นที่สีเขียวริมทางทำให้เกิดภูมิทัศน์ที่สวยงาม

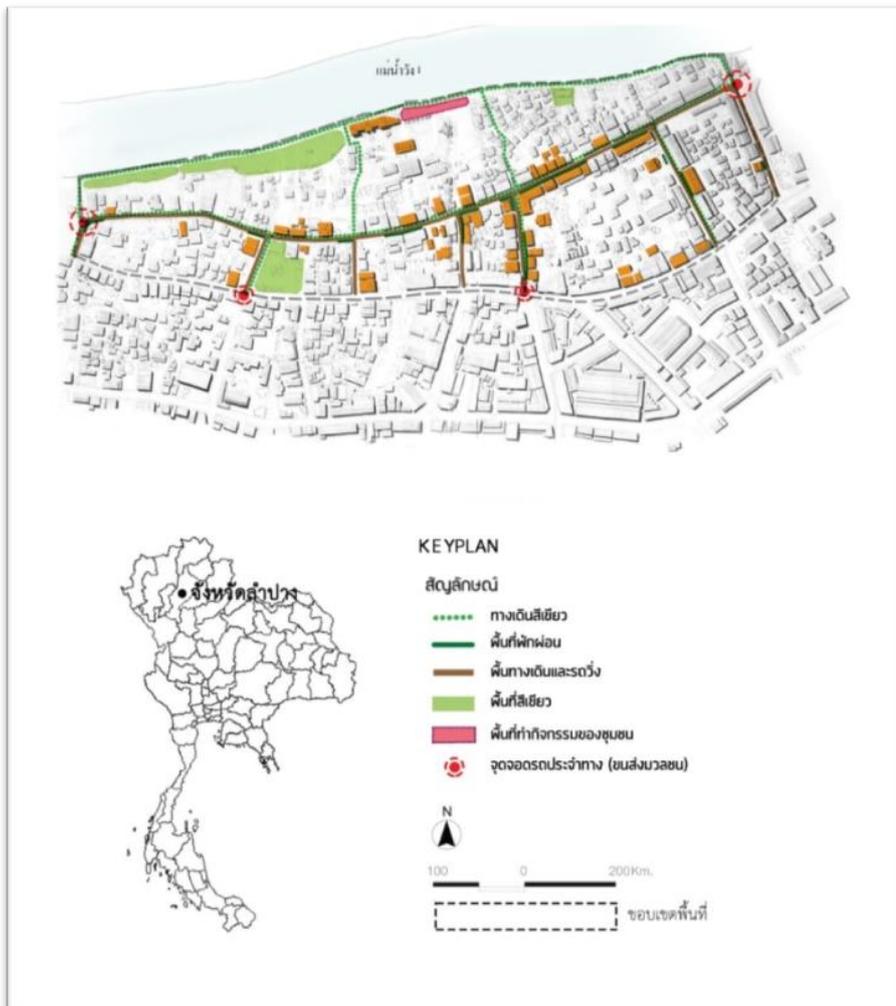
2. บริเวณซอยถนนสวนดอกที่ตัดระหว่างถนนตลาดเก่าและถนนทิพย์ช้างจากเดิมที่มีปัญหาการจอดรถที่ไม่เป็นระเบียบของรถสองแถวรับจ้างจึงแก้ปัญหาโดยกำหนดจุดจอดรถประจำทางโดยไม่ให้มีการจอดแช่เพื่อลดปัญหาการติดและให้รถวิ่งทางเดียวเพื่อให้เป็นเส้นทางวนออกของถนนตลาดเก่ารถสามารถขับวนได้เพื่อเป็นการลดปัญหาการจอดแช่ได้ และในซอยนี้ได้เพิ่มเส้นทางสีเขียวเพื่อเชื่อมต่อกับจุดจอดรถประจำทางเข้าสู่ชุมชนด้านใน ถัดมาด้านข้างจากเดิมเป็นพื้นที่เปิดโล่งที่มีภูมิทัศน์ไม่สวยงาม จึงพัฒนาให้เป็นพื้นที่สีเขียวโดยการทำเป็นสวนสาธารณะของชุมชนมีพื้นที่ทำกิจกรรมและบริเวณที่ให้ร่มเงาจากต้นไม้โดยพื้นที่ของสวนให้มีการเชื่อมต่อกับอาคารเก่าและอาคารสำคัญต่าง ๆ ในพื้นที่

3. พื้นที่บริเวณเส้นทางเข้าไปยังวัดเกาะวรุฑการามเสนอแนะให้มีการพัฒนาเป็นเส้นทางสีเขียวเพื่อที่จะเป็นเส้นทางเชื่อมต่อไปยังวัดเกาะวรุฑการามโดยผ่านชุมชนไปยังพื้นที่สีเขียวริมแม่น้ำเพื่อให้เกิดเส้นทางใหม่เพื่อให้เกิดกิจกรรมกับวัดและพื้นที่ริมแม่น้ำที่มีภูมิทัศน์วัฒนธรรมที่สวยงามจากเดิมอยู่แล้วและมีการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำให้เป็นทางเดินสีเขียวโดยมีการพัฒนาให้เป็น ทางเดินไม้ยกสูงที่ผ่านกลุ่มต้นไม้ที่สวยงามบริเวณริมแม่น้ำเพื่อไม่ให้เกิดการทำลายสภาพภูมิทัศน์เดิมและเกิดเป็นกิจกรรมที่เชื่อมต่อเส้นทางเข้าสู่พื้นที่ชุมชน และพื้นที่ว่างภายในวัดที่ติดกับแม่น้ำเสนอแนะให้พัฒนาเป็นพื้นที่กิจกรรมของชุมชนเช่นลานอเนกประสงค์หรือลานกิจกรรมของชุมชน เป็นต้น

4. บริเวณชอยถนนทิพย์วรรณที่ตัดระหว่างถนนตลาดเก่าและถนนทิพย์ช้าง เป็นย่านที่มีอาคารเก่าและอาคารสำคัญรวมตัวกันอยู่มากจึงเสนอแนะให้มีการพัฒนาเป็นย่านที่ใช้ศึกษาแหล่งเรียนรู้อาคารเก่า บริเวณปากชอยเข้าพัฒนาให้มีจุดจอดรถสาธารณะเพราะบริเวณแยกนี้เป็นแยกที่สำคัญอีกจุดเช่นกันและให้มีการพัฒนาทางเดินสีเขียวเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวริมทางยาวไปจนถึงวัดเกาะวราภรณ์เพื่อเชื่อมพื้นที่ริมน้ำ ย่านชุมชน และย่านอาคารเก่าเข้าด้วยกัน ซึ่งการแก้ปัญหาการจราจรติดขัดบริเวณนี้คือการเปิดให้มีการจราจรทางเดียว รถที่ผ่านบริเวณนี้นั้นต้องวนออกได้เพียงอย่างเดียวเพื่อเป็นการลดการจอดแช่และเพิ่มพื้นที่จราจรให้สะดวกขึ้น และเสนอแนะให้มีการติดตั้งป้ายชุมชนบริเวณนี้เพราะเป็นจุดที่บ่งบอกได้ถึงความเป็นภาคองค้ำ

5. บริเวณถนนไพบรณีย์จัดให้มีเส้นทางจราจรที่วิ่งทางเดียวเพื่อลดปัญหาการจราจรติดขัด และตามอาคารสำคัญเสนอแนะให้พัฒนาเป็นที่พักผ่อนทางริมทางสำหรับแหล่งท่องเที่ยวและผู้ที่มาศึกษาอาคารเก่า บริเวณนี้

6. บริเวณถนนรัชฎาเป็นจุดสุดของถนนตลาดเก่าในย่านชุมชนภาคองค้ำเสนอแนะให้มีการพัฒนาเป็นจุดจอดรถโดยสารสาธารณะซึ่งเป็นจุดการเข้าถึงพื้นที่ที่สำคัญอีกจุดหนึ่ง และควรมีการพัฒนาเส้นทางสีเขียวเพื่อเชื่อมจุดจอดรถสาธารณะไปยังพื้นที่ด้านในของภาคองค้ำ

รูปที่ 8 ผังแนวทางการปรับปรุงพื้นที่ (จากการศึกษาของผู้วิจัย)

References

- Feilden, Bernard M. and Jukka Jokilehto. (1998). *Management guidelines for World Cultural Heritage sites*. Rome: ICCROM.
- Hengsadikun, K. (2009). “Kātkōṅtar: Yānkao‘ongmūāṅlampāṅ (phimkhrangthī Sōṅ). Nonthaburi: Rōṅphimmatichon
- Imanant,P.,Sutchaya,C.,andThawonwet,C.,(1983).Kānsuksākḥantondāṅchumchonlæsathāpattaya kamthōṅgthinchāṅwatmæhōṅsōṅ. Nāchūa(sām), Nungroṅkāosiphā-230.
- Khamphusaen,P.(2009).Næothāṅkāṅchatkāṅphūmthatwatthanatham:kranīsuksāchumchonrimn āmchānthabūnĀṅwatthānthaburi.WitthayāniphonparinyamahābanthitPhākwichākā n‘ōṅbæplæwāṅphangchumchonmūāṅ Bunditwitthayālai Mahāwitthayālaisinpāk
- Lynch, Kevin. (1977). *The Image of the City*. Cambridge, MA: The M. I. T. Press.